

**ISTILAH-ISTILAH FIQAH DI SISI MAZHAB
SYAFIE DAN APLIKASINYA DALAM
SEBAHAGIAN AKAD TRANSAKSI
MUAMALAT**

AHMAD SYAHIN BIN MOHD AMIN

Sarjana Syariah

Kulliyah Syariah dan Undang-Undang

**UNIVERSITI ISLAM ANTARABANGSA SULTAN
ABDUL HALIM MU'ADZAM SHAH
(UniSHAMS)**

2022/1443H

**ISTILAH-ISTILAH FIQAH DI SISI MAZHAB
SYAFIE DAN APLIKASINYA DALAM
SEBAHAGIAN AKAD TRANSAKSI
MUAMALAT**

**AHMAD SYAHIN BIN MOHD AMIN
M1540317M01**

**Disertasi Diserahkan kepada
Universiti Islam Antarabangsa Sultan Abdul Halim
Mu'adzam Shah (UniSHAMS),
Sebagai Memenuhi Keperluan
Sarjana Syariah**

APPROVAL PAGE

PERAKUAN

Saya, **Ahmad Syahin Bin Mohd Amin** mengesahkan bahawa, kajian Sarjana saya bertajuk: **Istilah-Istilah Fiqah Di Sisi Mazhab Syafie Dan Aplikasinya Dalam Sebahagian Akad Transaksi Muamalat** (41273 perkataan dan 141 muka surat), Saya membaca dan memahami Peraturan dan Undang-Undang Universiti Islam Antarabangsa Sultan Abdul Halim Mu'adzam Shah (UniSHAMS) mengenai plagiat. Saya mengesahkan bahawa semua bahan yang dipersembahkan merupakan hasil kerja saya sendiri. Saya juga mengesahkan sebarang petikan atau penulisan daripada yang sudah diterbitkan atau belum diterbitkan telah diperakui sewajarnya.

Tandatangan :

No. Matrik : M1540317M01

Tarikh : 1443H/2022

PENGHARGAAN

Segala kepujian dan kesyukuran yang tidak terhingga dipanjatkan ke hadrat Allah SWT kerana dengan keizinan dan limpahan rahmat-Nya menyebabkan penulis dapat menyiapkan penulisan ini. Selawat dan salam dipersembahkan kepada junjungan Nabi Muḥammad SAW atas perjuangannya dalam membimbing umat menuju insan yang sempurna.

Dalam ruangan ini, penulis ingin mengambil peluang mengucapkan ribuan terima kasih dan sekalung penghargaan ditujukan khas kepada Dr. Akli bin Ahmad selaku penyelia disertasi ini, di atas kesudian dan kesungguhan beliau memberi bimbingan, ulasan dan cadangan yang membina dalam meneliti penulisan ini dengan penuh keperihatinan dan kesabaran sehingga ke helaian yang akhir. Seterusnya, ribuan terima kasih juga ditujukan kepada semua pensyarah Fakulti Syariah dan Undang-Undang UniSHAMS yang bertungkus-lumus memberikan idea, ulasan, sokongan dan dorongan motivasi. Tidak lupa juga kepada pihak pengurusan Fakulti Syariah dan Undang-Undang dan Pusat Pengajian Siswazah UniSHAMS yang banyak membantu untuk menyiapkan penulisan disertasi ini.

Ucapan terima kasih yang tidak terhingga juga penulis ucapkan kepada kedua ibu bapa penulis almarhum Mohd Amin bin Majid dan Fauziah binti Ismail yang sentiasa memberi semangat, sokongan dan bantuan sehingga penulis dapat menyelesaikan disertasi ini. Penulis yakin pertolongan yang diberikan oleh kedua orang tua penulis hanya Allah SWT sahaja yang mampu membalasnya. Semoga Allah SWT memberikan kesihatan dan kebaikan yang besar kepada mereka berdua di dunia dan di akhirat.

Ucapan terima kasih juga ditujukan buat isteri yang tercinta Umairah binti Ahmad Dalan yang memberikan sokongan yang berterusan kepada penulis sehingga akhir penulisan ini. Ucapan terima kasih juga ditujukan kepada enam orang anak yang sentiasa menemani penulis. Mereka ialah Maryam Faqihah binti Ahmad Syahin, Abdullah bin Ahmad Syahin, Abdurrahman bin Ahmad Syahin, Aishah Amatullah binti Ahmad Syahin, Iffah Sofiyah binti Ahmad Syahin dan Asma Humaira Binti Ahmad Syahin. Isteri dan anak-anak penulis adalah pendorong yang kuat untuk penulis menyiapkan tugas ini.

Terima kasih juga buat semua pihak yang telah banyak membantu sama ada yang terlibat secara langsung mahupun tidak langsung. Semoga setiap kerjasama yang diberikan akan diberi ganjaran oleh Allah SWT.

Akhirnya, penulis memohon kemaafan atas segala kekurangan yang telah dilakukan. Semoga hasil kajian ini akan memberi manfaat di dunia dan akhirat, khususnya kepada umat Islam di Malaysia dan amnya di peringkat antarabangsa. Penulis juga mengalu-alukan segala pembedaan, cadangan dan penambahbaikan terhadap penulisan disertasi ini.

Sekian, Wassalam.

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk mengkaji istilah-istilah yang digunakan oleh tokoh-tokoh Mazhab Syafie dalam kitab-kitab fiqah mereka khususnya dalam beberapa akad transaksi muamalat. Objektif utama kajian ini adalah untuk memaparkan keperibadian seorang mujtahid yang besar seperti Imam Syafie, memaparkan perkembangan Mazhab Syafie yang merangkumi kitab-kitab yang muktabar dalam mazhab, memaparkan metodologi pendalilan menurut Mazhab Syafie, memudahkan pelajar yang mengkaji Mazhab Syafie untuk memahami istilah-istilah yang digunakan dalam kitab-kitab Mazhab Syafie dan dapat mengetahui cara penggunaan istilah-istilah Fiqah Mazhab Syafie dalam akad transaksi muamalat yang dibincangkan. Skop kajian ini terbatas kepada istilah-istilah yang digunakan dalam Fiqah Mazhab Syafie. Istilah-istilah yang dikaji juga hanya berkaitan dengan lafaz-lafaz *tarjih*, lafaz-lafaz *mubhamāt*, gelaran-gelaran ulama mazhab dan *rumūz-rumūz*. Istilah-istilah ini biasanya didapati di mukadimah kitab. Kajian ini menggunakan metod kualitatif, iaitu menggunakan pandangan-pandangan yang diambil daripada kitab-kitab muktabar dalam Mazhab Syafie seterusnya pandangan-pandangan tersebut dianalisa berdasarkan istilah-istilah yang digunapakai. Kepentingan kajian ini adalah untuk mendedahkan istilah-istilah Fiqah Mazhab Syafie, di mana ianya penting kepada pengkaji dan masyarakat dalam menambah koleksi literatur kajian tentang Mazhab Syafie dalam Bahasa Melayu, membantu pengkaji untuk mengenal pasti sesuatu pendapat sama ada pendapat tersebut kuat atau sebaliknya dan dapat mengetahui pandangan Mazhab Syafie yang tepat dalam akad transaksi muamalat. Berdasarkan kajian yang dilakukan, didapati bahawa akad transaksi muamalat dalam Fiqah Mazhab Syafie mengandungi pelbagai penggunaan istilah. Istilah-istilah ini berkait rapat dengan ijihad-ijihad dan fatwa-fatwa ulama. Pada zaman mutakhir istilah-istilah Mazhab Syafie semakin berkembang disebabkan semakin banyak karya-karya ulama yang dihasilkan. Oleh demikian, pemahaman yang baik mengenai istilah-istilah Fiqah Mazhab Syafie akan membantu seseorang untuk memahami fiqah mazhab dengan sempurna.

ABSTRACT

This study aims to examine the terms used by the figures of Madhhab Shāfi‘ī in their books of “*Fiqh*”, especially in some muamalat transaction “*akad*”. The main objective of this study is to display the personality of a great mujtahid such as Imam Shāfi‘ī, and show the development of Madhhab Shāfi‘ī. This research covers the most authoritative books in the madhhab, in revealing the methodology of interpretation according to Madhhab Shāfi‘ī, in facilitating the students who studied the madhhab to understand the terms used in the books and be able to utilize the Fiqh terms in muamalat transaction “*akad*” as discussed. The scope of this study is limited to the terms used in the “*Fiqh of Madhhab Shāfi‘ī*”. This study focused on the terms that only related to “*tarjīḥ lafaz*”, “*mubhamāt lafaz*”, the titles of the madhhab scholars and “*rumūz-rumūz*”. These terms are usually found in the introduction part of the book. This study uses qualitative methodology by only citing the views taken from the most trusted books in Madhhab Shāfi‘ī. These views are then analyzed based on the terms used. The importance of this study is to reveal the important terms used in “*Fiqh of Madhhab Shāfi‘ī*”. This research is significant for researchers and the community, by adding more research literature on Madhhab Shāfi‘ī in Malay language. Moreover, it helps the researchers to identify either the opinion is strong or weak. Besides, this study is intended to reveal the correct view of Madhhab Shāfi‘ī in muamalat transaction “*akad*”. Based on the study conducted on those transactions, the result found that muamalat transaction “*akad*” in “*The Fiqh of Madhhab Shāfi‘ī*” contain various usage of terms. These terms are closely related to the ijthads and fatwas of the scholars. Currently, the terms of Madhhab Shāfi‘ī are growing due to the increasing number of scholarly works produced. Thus, a good understanding of terms in the Fiqh of Madhhab Shāfi‘ī will help a person to understand the “*Fiqh*” of the madhhab perfectly.

ISI KANDUNGAN

APPROVAL PAGE	ii
PERAKUAN	iii
PENGHARGAAN	iv
ABSTRAK	v
ABSTRACT	vi
ISI KANDUNGAN	vi
SENARAI TRANSLITERASI	xi
SENARAI SINGKATAN	xiii
BAB 1 PENDAHULUAN	1
1.1 Pengenalan	1
1.2 Latar Belakang Kajian	3
1.3 Persoalan Kajian	4
1.4 Objektif Kajian	5
1.5 Skop Kajian	5
1.6 Metodologi Kajian	5
1.6.1 Metod Pengumpulan Data	6
1.6.1.1 Metod Kajian Perpustakaan	6
1.6.1.2 Metod Dokumentasi	6
1.7 Kepentingan Kajian	7
1.8 Kajian Terdahulu	7
1.9 Kerangka Kajian	10
BAB 2 PENGENALAN MAZHAB SYAFIE	11
2.1 Imam Syafie	11
2.1.1 Kelahiran	11
2.1.2 Keturunan	11
2.1.3 Perjalanan Menuntut Ilmu	13
2.1.4 Kewafatan Imam Syafie	16
2.1.5 Fiqah Imam Syafie	17
2.2 Guru-Guru Imam Syafie	18
2.3 Murid-Murid Imam Syafie	22
2.4 Karya Imam Syafie	27
2.5 Sejarah Perkembangan Mazhab Syafie	29
2.5.1 Peringkat pertama: <i>Marḥalah al-Ta'sīs</i> (Peringkat Pengasasan)	29

2.5.2	Peringkat kedua: <i>Marḥalah al-Naql</i> (Peringkat Pemindahan Ilmu)	31
2.5.3	Peringkat ketiga: <i>Marḥalah Tadwīn Furū‘ al-Madhhab wa al-Tawṣī’ fī Masā’ilih</i>	32
2.5.4	Peringkat keempat: <i>Marḥalah al-Tahrīr</i> (Peringkat Penyuntingan)	35
2.5.4.1	Keperluan Penyuntingan Mazhab	36
2.5.4.2	Peranan Imam al-Rāfi‘ī dalam Penyuntingan Mazhab	39
2.5.4.3	Peranan Imam al-Nawawī dalam Penyuntingan Mazhab	40
2.5.5	Peringkat kelima: <i>Marḥalah al-Istiqrār</i> (Peringkat Penetapan)	42
2.6	Penulisan Kitab-Kitab Dalam Mazhab Syafie	43
2.6.1	Kronologi Kitab Dalam Mazhab Syafie.....	43
2.6.2	Klafikasi Kitab Dalam Mazhab Syafie	45
2.6.2.1	Pertama: Karya-Karya Imam Syafie	46
2.6.2.2	Kedua: Karya-Karya Penyuntingan Pertama Mazhab Syafie	47
2.6.2.3	Ketiga: Karya-Karya Penyuntingan Kedua Mazhab Syafie.....	49
2.6.2.4	Keempat: Karya Fiqah Perbandingan (<i>Fiqh Muqāran</i>)	50
2.6.2.5	Kelima: Karya-karya fiqah yang bersifat pengkhususan.	51
2.6.2.6	Keenam: Karya-karya fiqah yang tidak termasuk dalam dalam lima kategori berikut	52
2.6.2.7	Ketujuh: Karya-karya yang ditulis pada 1335 Hijrah hingga tahun 1423 Hijrah.....	54
2.7	Ijtihad Dan Fatwa Dalam Mazhab Syafie	55
2.7.1	Tingkatan Ulama Dalam Mazhab Syafie	55
2.7.2	Metodologi Pemilihan Pendapat Antara <i>Qawl</i> Dan <i>Wajh</i> Dalam Mazhab Syafie	57
2.7.3	Pendapat Yang Muktamad Dalam Mazhab Syafie Disisi Ulama Mutakhir	60
BAB 3 ISTILAH–ISTILAH FIQAH DALAM MAZHAB SYAFIE		65
3.1	Definisi “Istilah–Istilah Fiqah Mazhab Syafie”	65
3.1.1	Definisi “ <i>Iṣṭilāḥ</i> ”	65
3.1.2	Definisi “ <i>Fiqah</i> ”	66
3.1.3	Definisi “Mazhab”	66
3.1.4	Gabungan Perkataan Istilah-Istilah, Fiqah Dan Mazhab Syafie.....	67
3.1.5	Kepentingan Memahami Istilah-Istilah Fiqah Mazhab Syafie.....	67
3.1.5.1	Pertama: Dapat mengetahui kelebihan Imam Syafie dan Mazhabnya	67

3.1.5.2	Kedua: Dapat mengetahui pendapat yang kuat dan pendapat yang lemah.	68
3.2	Klasifikasi Istilah Dalam Mazhab.....	70
3.2.1	Kategori Pertama.....	70
3.2.2	Kategori Kedua	71
3.3	Istilah-Istilah Yang Biasa Digunakan Dalam Karya Mazhab.....	71
3.4	Bentuk Kalimah Untuk Memberi Penjelasan	79
3.5	Istilah-Istilah Mewakili Tokoh-Tokoh Mazhab.....	80
3.6	<i>Rumūz-Rumūz</i> Dalam Fiqah Mazhab Syafie.....	84
3.6.1	<i>Rumūz</i> Bagi Kitab-Kitab Mazhab	85
3.6.2	<i>Rumūz</i> Bagi Tokoh-Tokoh Mazhab	86
BAB 4 APLIKASI ISTILAH-ISTILAH FIQAH MAZHAB SYAFIE DALAM SEBAHAGIAN AKAD TRANSAKSI MUAMALAT		90
4.1	Pendahuluan.....	90
4.2	Isu Pertama: Hukum Jual-Beli <i>Al-Mu'āṭah</i>	92
4.2.1	Takrif Jual-Beli <i>Al-Mu'āṭah</i>	92
4.2.2	Khilaf Ulama Mazhab Syafie.....	93
4.2.3	Pendapat yang <i>rājih</i> dalam isu ini.....	95
4.2.4	Analisa istilah-istilah yang terdapat dalam isu ini:	96
4.3	Isu Kedua: Hukum Jual-beli Dengan Mensyaratkan Tiada <i>Khiyār al-Majlīs</i> .	97
4.3.1	Ta'rif <i>Khiyār al-Majlīs</i>	97
4.3.2	Khilaf Ulama Mazhab Syafie.....	98
4.3.3	Pendapat yang <i>rājih</i> dalam isu ini;.....	98
4.3.4	Analisa istilah-istilah yang digunakan dalam isu ini:	99
4.4	Isu Ketiga: Hukum Akad <i>Mukhābarah</i> Dan <i>Muzāra'ah</i>	100
4.4.1	Pengenalan <i>mukhābarah</i> dan <i>muzāra'ah</i>	100
4.4.2	Khilaf Ulama Mazhab Syafie.....	101
4.4.3	Pendapat yang <i>rājih</i> dalam Mazhab.....	102
4.4.4	Analisa istilah-istilah yang digunakan dalam isu ini:	103
4.5	Isu Keempat: Hukum Status Harta Yang Dimiliki Hamba Ketika Hamba Tersebut Dijual-beli	104
4.5.1	Takrif Dalam Isu Ini.....	104
4.5.2	Khilaf Ulama Mazhab Syafie.....	104
4.5.3	Pendapat yang <i>rājih</i> dalam isu ini.....	105
4.5.4	Analisa istilah-istilah yang digunakan dalam isu ini:	106
4.6	Isu Kelima: Hukum <i>Musāqāh</i> Ke atas Pokok Yang Berbuah Selain Pokok Kurma Dan Anggur.....	106
4.6.1	Ta'rif <i>Musāqāh</i>	106

4.6.2	Khilaf Ulama Mazhab Syafie.....	107
4.6.3	Pendapat yang <i>rājih</i> dalam isu ini.....	108
4.6.4	Analisa istilah–istilah yang terdapat dalam Isu ini:	109
4.7	Isu Keenam: Hukum Jual-Beli Barang Yang Tidak Dapat Dilihat.....	109
4.7.1	Takrif isu ini.....	109
4.7.2	Khilaf Ulama Mazhab Syafie.....	110
4.7.3	Pendapat yang <i>rājih</i> dalam isu ini.....	111
4.7.4	Analisa istilah-istilah yang terdapat dalam isu ini:	112
4.8	Isu Ketujuh: Hukum Jual-Beli <i>Al-Fuḍūlī</i>	113
4.8.1	Takrif Jual-Beli <i>Al-Fuḍūlī</i>	113
4.8.2	Khilaf Ulama Mazhab Syafie.....	113
4.8.3	Pendapat yang <i>rājih</i> dalam Isu ini.....	115
4.8.4	Analisa istilah-istilah yang terdapat dalam isu ini:	115
BAB 5 PENUTUP		117
5.1	Pengenalan	117
5.2	Rumusan	117
5.3	Saranan.....	119
5.4	Kesimpulan	122
RUJUKAN.....		123